

PATVIRTINTA

Viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto standartų tarybos
2003 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1

11-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS „PARDAVIMO SAVIKAINA IR VEIKLOS SĄNAUDOS“

(Žin., 2004, Nr. 20-616)

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nurodyti, kaip turi būti pripažįstamos sąnaudos, susijusios su įmonės veikla, ir kaip turi būti pateikiama informacija apie pardavimo savikainą ir veiklos sąnaudas, patirtas per ataskaitinį laikotarpį.

2. Standartas nustato ataskaitinio laikotarpio pardavimo savikainos ir veiklos sąnaudų pripažinimo, apskaitos ir atskleidimo finansinėje atskaitomybėje tvarką.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Ataskaitinio laikotarpio sąnaudos – visos sąnaudos, patirtos per ataskaitinį laikotarpį.

Atidėjimas – įsipareigojimas, kurio galutinės padengimo sumos arba įvykdymo laiko negalima tiksliai nustatyti, tačiau galima patikimai įvertinti.

Išlaidos – turto ar paslaugų sunaudojimas bei turto vertės sumažėjimas per ataskaitinį laikotarpį.

Pardavimo savikaina – per ataskaitinį ir ankstesnius laikotarpius patirtos išlaidos, tenkančios per ataskaitinį laikotarpį suteiktoms paslaugoms ir parduotoms prekėms.

Patikimas įvertinimas – įvertinimas, pagrįstas išsamia, teisinga, tikslia, objektyvia informacija.

Prekės – turtas, pirktas perparduoti, ir įmonės pagaminta produkcija, skirta parduoti.

Sąnaudos – ekonominės naudos sumažėjimas dėl turto sunaudojimo, turto pardavimo, turto netekimo arba turto vertės sumažėjimo ar įsipareigojimų prisiėmimo per ataskaitinį laikotarpį, kai dėl to sumažėja nuosavas kapitalas, išskyrus tiesioginį jo mažinimą.

Tikroji vertė – suma, už kurią gali būti apsikeista turtu ar paslaugomis arba kuria gali būti užskaitytas tarpusavio įsipareigojimas tarp nesusijusių šalių, kurios ketina pirkti / parduoti turtą arba užskaityti tarpusavio įsipareigojimą.

Veiklos sąnaudos – patirtos per ataskaitinį laikotarpį išlaidos, susijusios su įprastine įmonės veikla, vykdoma neatsižvelgiant į pardavimų apimtį, išskyrus finansinę, investicinę ir kitą veiklą.

III. SĄNAUDŲ PRIPAŽINIMAS

3. Sąnaudos apskaitoje pripažįstamos vadovaujantis kaupimo bei palyginimo principais tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kai uždirbamos su jomis susijusios pajamos, neatsižvelgiant į pinigų išleidimo laiką.

4. Sąnaudomis pripažįstama tik ta ankstesniųjų ir ataskaitinio laikotarpių išlaidų dalis, kuri tenka per ataskaitinį laikotarpį uždirbtoms pajamoms. Išlaidos, kurios nesusijusios su

ataskaitinio laikotarpio pajamų uždirbimu, bet skirtos pajamoms uždirbti būsimaisiais laikotarpiais, apskaitoje registruojamos ir pateikiamos finansinėje atskaitomybėje kaip turtas. Turto dalis, skirta pajamoms uždirbti būsimaisiais laikotarpiais, turi būti priskirta sąnaudoms nurodytaisiais laikotarpiais.

5. Jeigu tam tikro turto naudojimas leis uždirbti pajamas keletą ateinančių ataskaitinių laikotarpių ir dėl to pajamų ir sąnaudų ryšys gali būti nustatytas tik apytiksliai, sąnaudos apskaitoje pripažįstamos taikant netiesioginius pripažinimo būdus (pavyzdžiui, ilgalaikio turto nusidėvėjimą ir amortizaciją).

6. Tais atvejais, kai per ataskaitinį laikotarpį padarytų išlaidų neįmanoma tiesiogiai susieti su konkrečių pajamų uždirbimu ir jos ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais neduos pajamų, šios išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą patį laikotarpį, kada buvo patirtos.

IV. SĄNAUDŲ DYDŽIO NUSTATYMAS

7. Sąnaudos turi būti patikimai įvertintos tikrąja verte. Paprastai atsiskaitymai vykdomi grynaisiais pinigais arba jų ekvivalentais, todėl sąnaudų dydis įvertinamas sumokėta arba mokėtina grynujų pinigų arba jų ekvivalentų suma (neįskaitant į ją atgautino pridėtinės vertės mokesčio). Tačiau tam tikrais atvejais tikroji vertė nustatoma kitaip (pavyzdžiui, prekes perkant skolon, kai numatytas ilgas atsiskaitymo laikotarpis be palūkanų). Tokiu atveju sąnaudų tikroji vertė apskaičiuojama diskontuojant atsiskaitymo sumą rinkos palūkanų norma. Skirtumas turi būti pripažįstamas finansinės veiklos sąnaudomis.

8. Mainų atveju sąnaudos nustatomos atsižvelgiant į gaunamų paslaugų ir turto tikrąją vertę.

V. PARDAVIMO SAVIKAINA

9. Pardavimo savikainos straipsnį sudaro per ataskaitinį ir ankstesnius laikotarpius patirtos išlaidos, tenkančios per ataskaitinį laikotarpį suteiktoms paslaugoms bei parduotoms prekėms. Į šį straipsnį turi būti įskaitoma tik ta išlaidų dalis, kuri susijusi su paslaugomis, produkcija ir prekėmis, parduotomis per ataskaitinį laikotarpį.

10. Pardavimo savikainą sudaro paslaugų teikimo sąnaudos, perparduotų prekių ir parduotos produkcijos savikaina.

VI. PASLAUGŲ TEIKIMO SĄNAUDOS

11. Paslaugų teikimo sąnaudos turi būti pripažįstamos, registruojamos apskaitoje ir pateikiamos finansinėje atskaitomybėje tą patį ataskaitinį laikotarpį, kurį buvo pripažintos pajamos už suteiktas paslaugas.

12. Paslaugų teikimo sąnaudos apima teikiant paslaugas sunaudotas žaliavas, medžiagas, komplektuojamuosius gaminius bei kitą trumpalaikį turtą, darbo užmokesčio sąnaudas, teikiant paslaugas naudojamo ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudas, trečiųjų asmenų suteiktų paslaugų ir panašias sąnaudas.

13. Finansinėje atskaitomybėje turi būti pateikiama paslaugų teikimo grynoji savikaina, t.y. ji turi būti sumažinta faktiškai įvykusiais sunaudotų atsargų nukainojimais bei gautomis nuolaidomis. Į paslaugų savikainą taip pat neįeina įmonės, pridėtinės vertės mokesčio mokėtojos, sumokėtas pridėtinės vertės mokestis, išskyrus tuos atvejus, kai šis mokestis negražintinas.

VII. PARDUOTOS PRODUKCIJOS SAVIKAINA

14. Parduotos produkcijos savikaina turi būti pripažįstama, registruojama apskaitoje ir pateikiama finansinėje atskaitomybėje tą patį ataskaitinį laikotarpį, kai pagaminta produkcijayra parduota ir kai pajamų suma gali būti patikimai įvertinta.

15. Parduotos produkcijos savikaina nustatoma taikant tuos pačius apskaičiavimo (nuolat ar periodiškai) ir įkainojimo (FIFO, LIFO, vidurkių, konkrečių kainų ar kitus) būdus, kurie taikomi pagamintos produkcijos atsargų apskaitai.

VIII. PERPARDUOTŲ PREKIŲ SAVIKAINA

16. Perparduotų prekių savikaina turi būti pripažįstama, registruojama apskaitoje ir pateikiama finansinėje atskaitomybėje tą patį ataskaitinį laikotarpį, kai parduoti skirtos prekės yra parduotos ir kai pajamų suma gali būti patikimai įvertinta.

17. Perparduotų prekių savikaina nustatoma taikant tuos pačius apskaičiavimo (nuolat ar periodiškai) ir įkainojimo (FIFO, LIFO, vidurkių, konkrečių kainų ar kitus) būdus, kurie taikomi perparduoti skirtų prekių atsargų apskaitai.

18. Jei sumos yra nereikšmingos, prekių gabenimo, sandėliavimo ir kitos išlaidos gali būti pripažįstamos sąnaudomis (parduotų prekių savikaina) tą patį laikotarpį, kurį jos buvo patirtos.

IX. VEIKLOS SĄNAUDOS

19. Veiklos sąnaudos parodo per ataskaitinį laikotarpį patirtas išlaidas, susijusias su tipine įmonės veikla. Veiklos sąnaudos gali būti skirstomos į pardavimo bei bendrąsias ir administracines sąnaudas.

X. PARDAVIMO SĄNAUDOS

20. Pardavimo sąnaudos – ataskaitinio laikotarpio veiklos sąnaudų dalis, susijusi su prekių pardavimu per ataskaitinį laikotarpį. Pardavimo sąnaudoms priskiriamos prekybos patalpų nuomos ir eksploatavimo išlaidos, pagamintų prekių sandėliavimo išlaidos, komisiniai mokesčiai pardavėjams, prekybos darbuotojų darbo užmokestis ir socialinis draudimas, paslaugų bei prekių reklamos išlaidos ir kitos su ataskaitinio laikotarpio pardavimais susijusios sąnaudos.

21. Pardavimo sąnaudos turi būti pripažįstamos, registruojamos apskaitoje ir pateikiamos finansinėje atskaitomybėje tą patį ataskaitinį laikotarpį, kada jos buvo patirtos.

XI. BENDROSIOS IR ADMINISTRACINĖS SĄNAUDOS

22. Bendrosios ir administracinės sąnaudos – ataskaitinio laikotarpio veiklos sąnaudų dalis, susijusi su įmonės tipine veikla, sudarančia sąlygas ataskaitinio laikotarpio pajamoms uždirbti. Paprastai bendrųjų ir administracinių sąnaudų dydis nėra susijęs su pardavimų apimtimi.

23. Bendrosios ir administracinės sąnaudos turi būti pripažįstamos, registruojamos apskaitoje ir pateikiamos finansinėje atskaitomybėje tą patį ataskaitinį laikotarpį, kai jos buvo patirtos.

24. Bendrosioms ir administracinėms sąnaudoms priskiriamos, pavyzdžiui, tokios per ataskaitinį laikotarpį patirtos išlaidos: administracinių ir bendro naudojimo patalpų išlaikymas, nuoma ar nusidėvėjimas, įmonės reprezentavimo, paramos, labdaros, socialinės išlaidos, įvairūs, išskyrus pelno, mokesčiai (kelių, nekilnojamojo turto, akcizų, jeigu jie nepriskirti prekių

savikainai, neįtrauktas į atskaitą ir nesusigražinamas pridėtinės vertės mokestis ir pan.), susiję su tipine veikla, įmonės ir jos padalinių valdymo ir aptarnavimo personalo darbo užmokestis ir socialinis draudimas, baudos už netinkamą sutarčių vykdymą ar netinkamą produkcijos kokybę, abejotinių skolų sąnaudos ir kitos su tipine įmonės veikla susijusios išlaidos, patirtos per ataskaitinį laikotarpį. Prie bendrųjų ir administracinių sąnaudų priskirtinos ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje formuojamų atidėjimų sąnaudos (19-asis verslo apskaitos standartas „Atidėjimai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei pobalansiniai įvykiai“), nebent jos pagal savo pobūdį ir prasmę turėtų būti priskiriamos pardavimo savikainai. Šios sąnaudos atspindi būsimųjų laikotarpių įsipareigojimus, susijusius su ataskaitinio laikotarpio pardavimo sandoriais bei įmonės veikla. Šie įsipareigojimai gali atsirasti, kai parduodant prekes numatoma galimybė jas grąžinti ar nukainoti arba kurį laiką atlikti jų garantinę priežiūrą ir kitais atvejais.

XII. INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS FINANSINĖJE ATSKAITOMYBĖJE

25. Finansinės atskaitomybės aiškinamajame rašte turi būti atskleista sąnaudų pripažinimo apskaitos politika.

XIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. Šis standartas turi būti taikomas sudarant 2004 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansinę atskaitomybę.